

človek v izobilju, pozabi, da je bil kdaj v pomanjkanju. Če pa pride zopet v pomanjkanje, je pa lačen, kot bi ne bil še nikoli v izobilju!

A ko se vrnejo pomladi lastavke in jim vrabci povedo, kako skopo so živeli pozimi, gotovo se jim tedaj lastavke posmejejo: »Da, premeteni ste, vrabci. Računati pa le ne znate!«

Cvetko Gorjančev.

O Božiču.

Češko spisal Václav Kosmák. Preložil Jožef Gruden.

Na zemljo je naprašilo nekoliko snega. Mračilo se je, in nad zapadom je stal mladega meseca žolti, jasni srp kakor velikanski rogljič. Po nebu so se podili malodane prozorni oblaki, kakor bi bili le dim ali megla; podili so se jadrno, kakor bi se jim mudilo kdovekam. Odkod neki plavajo — in kam? In čemu tako hité? Mladi prijateljski, kdo to ve?

Močan veter je vršel, plesal s snegom po polju; a v drevju po vrteh in ob cesti je tako šumelo, kakor da teče v bližini reka. Kaj pa šele v gozdu? Tam je pa šumelo, žvižgalo, vršelo, da je bilo strah poslušati. Visoke breze in bori so se pripogibali v vetru, in kjer je bil kakšen ptiček — pozimi jih tako ni mnogo — poiskal si je hitro zavetje, veve- rice so se držale trdno z malimi krempeljci tenkih vej v vršičkih in se gugale, srne so si pa poiskale zatišja; a v gostem smrečju sta se skrila dva splašena zajca.

»Bratec, huda nama prede!« je dejal starejši izkušeni zajec. »Toliko da sva utekla kroglam, že se vali sneg na naju. Vso ozimino bo zapal, glad naju bo moril.«

»E, saj je dosti grmčkov in drevesc v gozdu,« je menil mlajši, še neizkušeni; »naj zamete, kolikor hoče, živeža bo dovolj.«

»Dragi moj!« je pripomnil starejši zajec, »od lubja se ni še odebelil noben zajec. Ti božični prazniki so za nas zajce najbolj žalostni. O Veliki noči že poganja sladka trava in cvete že semtertja kakšna medena cvetica, o Duhovem je vsega v izobilju, tedaj ne maramo zajci za drugo kakor za sladko deteljo ali pšenična kolenca; o Vnebohodu zahajamo najrajši v zelnik — a o Božiču smo siromaki, da se smili Bogu. Posteljo v snegu — pa za pod zob nič razen lubja: to je, bratec, bedno življenje!«

»E, kakor je bilo, tako bode!« se je tolažil mlajši zajec.

»Ti si lahkomišljen, ker si neizkušen in nočeš verjeti starejšim, dokler se ne prepričaš sam. Pa pustiva to! Pozno je že; zakoplji se — kar se da — globoko v mah, pa lepo zaspi!«

»Lahko noč!« je zastrigel mlajši z ušesi.

»Lahko noč!« je odzdravil starejši.

A toliko, da sta zamižala, že so ju predramili težki koraki iz prvega sladkega spanja. Prihajala sta dva moža s sekirama.

»Zdaj bo po naju!« je zašepetal prvi, starejši zajec.

»Beživa,« je svetoval mlajši.

In »cop, cop, cop!« sta jo ubrala iz gošče iskat si mirnejšega prenočišča.

V revni koči je toplo in tiho. Mati sedi za pečjo in lupi krompir za večerjo, ded pa poka tobak iz vivčka in obrezuje z rezilnikom bela jelova polena za podstavek. V zibki leži in spi deček, a deklica, štiri-letna Cilka, stoji na stolčku in gleda z velikimi očmi zdaj na mamico, zdaj na dedka.

V majhni nizki stanici je tiho, le ura enakomerno tiktaka, iveri lete po tleh, in dete v zibki si zdajpazdaj globlje oddahne.

»Mamica, kaj pride že jutri Jezušček?« vpraša Cilka.

»Jutri, jutri, zlata moja!«

»Ali mi kaj prinese?«

»Zdaj še ne vem, ljuba moja; kakor boš pridna.«

»Cilka je pridna, pridna, in Jezušček ji prinese gotovo kaj lepega!« reče ded.

Deklica se zagleda v deda in šepeta vsa srečna: »Ko bi mi prinesel tako lepo punčko, kakršno ima Matijčkova Angela!«

»Bogca prosi, da ti prinese Jezušček punčko,« napominja mati deklico.

»Ne, za take reči se ne moli,« ji brž seže ded v besedo. »Jezušček ti bo že prinesel punčko, ker si pridna!« V srcu pa pristavi: Kaj bi tisto, saj sta šla vendar krast, in iz tega, kar bosta nakradla, nakupita potem — — Nedolžno dete ne sme moliti, da bi se tatvina posrečila.

»Pa naj odmoli večerno molitev in gre spat!« reče mati, »pozno je že!«

Cilka odmoli večerno molitev in skoro nato že zaspi v sladko spanje.

Pozno v noč sta prikoračila dva moža pred kočjo s polnim vozičkom smrečic. Bila sta to Cilkin oče in stric.

Ko pa stopita v hišo, ju vpraša ded: »Je vaju kdo videl?«

»Nihče. — Kje je večerja?«

»Sedita, takoj prinesem na mizo.«

Ko povečerjata, znosita mlade smrečice v hišo, natakneti vsako v lesen podstavek pa ležeta k počitku.

»Da bi le ne zaspali!« v skrbih izpregovori žena.

»Ne bojte se,« meni ded, »jaz ne zaspim, pokličem vaju. Kdaj pa?«

»Ob štirih.«

»Dobro. Le pojdita v miru počivat!«

V dragoceno opremljeni sobi, kar se da razsvetljeni sobi je napol sedela, napol ležala bogata gospa na divanu. Kratkočasila se je s sinkom; stal je poleg nje in ji naslanjal kodrasto glavico v naročje. Stara hišna je sedela pri peči.

»Veš, Artur, da pride jutri Jezušček?« ga je vprašala mati in mu gladila dolge, svetle kodre.

»Vem, vem. Marijana mi je povedala.«

»Ali bi rad, da ti kaj prinese?«

»Seveda bi.«

»No, kaj pa? Velik boben?«

»Ne.«

»Morda puško?«

»Ne, saj jo že imam.«

»Top bi rad imel, kakor topničarji?«

»Ne, saj veste, da ga imam!« Pa se je začel deček nestrpno kremžiti.

»No, no!« ga je tolažila mati, »nič ne maraj! Jezušček ti prinese prav kaj krasnega.

»Veste kaj, gospa?« se je oglasila hišna.

»Kaj?«

»Jaz vem, kaj kupite Arturju.«

»Bog ve, kakšno si si spet izmislila?«

»Ne povem! Dajte mi dve kroni, pa boste videli, da mu napravim več veselja kakor vsi drugi.«

»Prav radovedna sem! Na dve kroni, jutri bomo pa videli, kaj lepega kupiš Arturju.«

* * *

Sveti večer je. Pri bogati gospe stoji v veliki dvorani visoko božično drevesce — kupili so ga davi od očeta naše Cilke. Na tem drevescu kar mrgoli lučic, in veje se šibe pod raznovrstnimi igračami, sadjem in sladčicami. Gospa ima dela čez glavo, da ga okraši.

»No, kaj si pa kupila, Marijana?« vpraša gospa hišno.

»Te-le jaslíce!« odgovori Marijana in položi pod božično drevesce desko, na kateri je stal hlev z Jezuščkom v jasléh, z devico Marijo in svetim Jožefom; pred hlevom so se pasle ovčice in klečali pastirji. Nad hlevom se je pa dvigal angel, a tam zadaj na gorah je bilo videti veliko mesto.

»Tako neumnost!« zaviha gospa nos, »še ne pogleda je naš Artur; boš videla!«

Ko pa je bilo drevesce popolnoma urejeno, pozvončka gospa s srebrnim zvončkom, vrata se odpro nastežaj, in Artur priteče v sobo. Za njim stopa visok gospod.

Deček je naglo motril zdaj blesteče drevesce, zdaj sijajne igrače, kar naenkrat pa vzklikne: »Jojmene, to je lepo;« in stegne roke po jaslících.

»Ali ti je kaj všeč?« se čudom začudi mati.

»O všeč, všeč, tukaj je Jezušček!« vriskne deček in se raduje pozno v noč ob jaslících.

* * *

O mili, zlati moji otroci, prosite ateja in mamico, naj vam kupijo namesto božičnega drevesca rajši jaslice. Glejte, ko bi bila ona bogata gospa kupila samo jaslice brez smrečice, bi ne bil Cilkin oče kradel v gozdu; Cilka bi smela moliti, da bi ji prinesel Jezušček kaj lepega, in zajčka bi bila lepo v miru počivala v smrečicah in bi bila sladko spavala.

Kako bi bilo to lepo!

Težka pa sladka dolžnost.

Današnja slika me spomni pretresljivega dogodka iz tirolskih hribov, ki sem ga nedavno čital v nekem časniku. Dotični gospod ga je sam pripovedoval nekako tako-le:

Minilo je že dvanajst let, ko sem bil kaplan v M. Ta župnija je bila jako obširna. Večkrat sem moral iti z Bogom po dve do štiri ure. Pa z veseljem sem to storil iz ljubezni do Boga in do bližnjega. Kakih pet ur od nas, gori v visokih planinah, pa je vas, ki je bila takrat že četrto leta brez duhovnika. Zaradi pomanjkanja duhovnikov ni mogel škof nikogar poslati. In tako se je, žal, semtertja pripetilo, da je kdo umrl brez svetih zakramentov. Seveda, kadar so sporočili, sva rada šla prevodovat ali jaz, ali pa gospod župnik.

Ko je pa prišla huda zima, tedaj je bila planinska vas odtrgana od dolinskega sveta. Po več tednov ni nihče prišel v dolino; vsakdo se je moral bati, da bi mu v vihri in snežnem metežu moči ne opešale in bi moral kar na poti umreti. Vsa pota in vse steze so bile zasnežene. Če je bila pa že pot v dolino tako zaprta, je bilo iz doline navzgor še dokaj težavneje priti.

Zgodilo se pa je, da je gori v planinski samoti neka uboga mamica hudo obolela. Domači in znanci, ki so jo prihajali obiskat, so vsak dan pričakovali, da sklene. Bolnica se je zelo slabo počutila, pa je prenašala svoje trpljenje krotko, vsa vdana v božjo voljo. Le ta misel, da bi se morala s sveta ločiti brez svete popotnice, je povzročala njenemu srcu neizmerno veliko bridkost. To veliko skrb in srčno hrepenenje po ljubem Zveličarju je milo potožila vsakemu obiskovalcu in neštetokrat se je ozrla proti podobi Matere božje in zaupno molila iz dna svoje duše: »O Marija, pomočnica umirajočih, ti moja tolažba in moje upanje, pomagaj, o pomagaj mi v moji skrajni sili. Nikar ne pripusti, da bi se morala tvoja uboga služabnica, ki te je v življenju tolikrat prosila pomoči in milosti, morala zdaj ločiti s sveta, ne da bi ji mašnik stal ob strani, in bi vredno prejela svojega ljubega Zveličarja!« Slabosti so bile od dne do dne čezdalje večje. Ljudje so se že čudili, da more še živeti in so rekli: Ne more umreti in ne bode umrla, če se ne izpolni njeno kopnenje.

Tedaj pa, bilo je v sredi januarja, sklenejo trije junaški možje, da bodo vkljub neugodnemu vremenu in velikim zametom pregazili do naše